

Asia: VN/28598/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kansalaisuuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Millaisia näkemyksiä teillä on ehdotetusta uudesta yhteiskuntatietoedellytyksestä?

Pidämme ehdotuksen tavoitetta varmistua siitä, että Suomen kansalaisuutta hakevilla on oikeat ja riittävät tiedot suomalaisesta yhteiskunnasta, kannatettavana. On tärkeää, että oppimateriaaleissa on riittävästi tietoa yhteiskunnasta ja sen säännöistä, kuten oikeusjärjestelmästä, viranomaisista ja omien oikeuksien toteuttamismahdollisuuksista sekä työelämästä. Pelkkä tieto ei takaa sitoutumista toimintatapoihin, mutta antaa mahdollisuuden ymmärtää suomalaista yhteiskuntaa ja osallistumaan siihen.

Kotoutumiskoulutuksena tarjotaan usein monikielistä yhteiskuntaorientaatiota. On huomattava, että työn tai opintojen perusteella maahan tulevat eivät yleensä osallistu tällaisiin kotoutumiskoulutuksiin. Kotokoulutuksiin osallistuneillakin on väistämättä kulunut useita vuosia ennen kuin osallistuminen kokeeseen on ajankohtaista. On välttämätöntä, että kokeen oppimateriaalit ovat avoimesti saatavilla.

Ehdotuksen mukaan suomen- tai ruotsinkielellä suoritettu ylioppilastutkinto vapauttaisi velvoitteesta suorittaa yhteiskuntatietokoe suoraan lain nojalla, mutta korkeakoulututkinto olisi syy poiketa edellytyksestä. Asiasta on maininta pykäläkohtaisissa perusteluissa, mutta ei laissa. Syy tähän jää epäselväksi.

Millaisia näkemyksiä teillä on kansalaisuuskoejärjestelmän ehdotetusta toteutustavasta?

Esityksessä ehdotetaan kansalaisuuskokeen vastuuviranomaiseksi Maahanmuuttovirastoa, jonka tukena olisi asiantuntijatoimikunta. Kokeen kysymykset laatisi Helsingin yliopisto. EK:lla ei ole huomauttamista ehdotettuun toteutustapaan. Uudistuksen tarkoituksenmukaisuuden arvioimiseksi on välttämätöntä seurata koejärjestelmän toimivuutta ja tuloksia jatkuvasti.

Millaisia näkemyksiä teillä on ehdotettujen muutosten vaikutuksista?

Kun kansalaisuuden saamiselle asetetaan uusia edellytyksiä, on samalla varmistettava se, että hakijat voivat osoittaa täyttävänsä ne. Tämä koskee niin opintomateriaalien saatavuutta ja ymmärrettävyyttä kuin kokeen sisältöä ja koejärjestelyjä ja tosiasiallisia mahdollisuuksia osallistua kokeeseen.

Maan houkuttelevuuden arvioinnissa yksi osa muodostuu maan tarjoamassa väylässä pysyvän oleskeluoikeuden tai kansalaisuuden saamiseen. Tämä koskee myös työperusteista maahanmuuttoa. Suomi on nyt merkittävästi kiristänyt näitä mahdollisuuksia. Pysyvän oleskeluluvan saamisen tiukennettu kriteeristö tuli voimaan hiljattain. Asumisaikaedellytys kansalaisuuden saamiseksi piteni syksyllä 2024 viidestä vuodesta kahdeksaan. Kansalaisuushakemusten suuren osan odotettavissa oleva käsittelyaika on Maahanmuuttoviraston mukaan 34 kuukautta. Tämä tarkoittaa, että kansalaisuuden saaminen edellyttää tosiasiallisesti noin 11 vuoden asumista Suomessa.

Tähän voitte kirjoittaa muita mahdollisia näkemyksiänne.

-

Räsänen Mikko
Elinkeinoelämän keskusliitto EK